

GONDBAN

Horváth
Dezső

JÓK AZ EMBEREK

AMIKOR orvos akart lenni, még nem a hivatás fűtötte. Ha éjszaka felébred, betegek gondján rágódik. Ami egy életbe belefér, azt mind az emberekért teszi. Sokat dolgozik az emberekért.

Legalább félmillió beteg mondott eddig hálás köszönetet, hogy gyógyította. Külön regény lehetne: Nem tudom, életének melyik szálába kapaszkodjam, hogy néhány sorban sokat mondassak róla. Kezdjük azzal, amit a kubikosokról mond:

— Olyan okos, értelmes, intelligens, mindig pontos, csodálatos embertípussal, mint az alföldi kubikos, sehol nem találkozom. Hihetetlen munkabírási, jószí, és nagyon becsületes emberek. Annyit dolgoztak, hogy nyár végére olyan volt mindegyik, mint egy anatómiai ábra, minden izomszál külön látszott a bőrük alatt. Jön a körzet főmérnöke most árvízi védekezésnél, ő mondja, hogy azokon a gátakon, amit Csongrád megyei kubikosok építettek, baj nem lehet. Kitermelték a földet ásóval, azt a jó agyagos földet, felhordták talicskában, ledöngölték furkóval, — a legjobb töltések itt vannak. Büszke voltam rájuk. Rajtuk keresztül szerettem meg az Alföldet. En meg a Balatonnál sem jártam akkor, ők a világot ismerték.

Azért érdemes innen bogozni élete útját, mert közéleti szereplése valahogyan ide gyökerezik: — 1944-ig semmiféle funkciót én nem vállaltam, még szavazni sem mentem el egyetlen egyszer sem. Láttam a szerencsétlen alföldi nép, nagy nyomorúságát. Nem mondhatom, hogy baloldali érzelmek fűtöttek volna, de azzal a rendszerrel nem vállalhattam sorsközösséget, még egy szavazat erejéig sem.

Aki koplálva végezte az egyetemet annak idején, annak a szájából őszinték ezek a szavak.

Szép csokrot gyűjtött össze társadalmi funkciókból. Az egészségügyi szakszervezet megyei bizottságának tizenhat éve orvoselnöke, tagja az SZMT-nek, megyei tanács tag, az egészségügyi állandó bizottság elnöke, és egy sor más megbízatás járul még ezek mellé. Egy sincs köztük tiszteletbeli, mindnek fáradhatatlan munkása.

— Rögeszmém az egészségügy. Az, hogy a deszki kastélyból tüdőkörház lett, tudjuk. Hogy hogyan lett, legfeljebb sejtjük. Amikor végigvezet intézetében, kénytelen vagyok megkérdezni,

van-e olyan csavar, aminek létezéséről és mostani állapotáról nem tudna. Hozzáteszi mindig, hogy munkatársai segítségével jutottak ideig. Hatalmas parkjának minden fájáról, szép szobrairól, medencéjéről van mondani valója. Hogyne tudna beszélni betegeiről. Vízit előtt tájékoztatták már, ki kapott otthonról levelet, kinek küldtek hazai örömet, kinek bánatot. Erről beszél először a beteggel, itt igyekszik elsimítani a lelki viharokat. Mondanám, hogy utána szóial csak meg belőle az orvos, ha nem tudnám, mennyire kell ez a gyógyításhoz.

Vasárnap van Deszken beteglátogatás, de akkor egész nap. Amióta ennek az intézetnek az igazgatója, dr. Michailovits Lehel, nem múlik el egyetlen vasárnap a szabadság kivételével, hogy be ne menne a látogatókhoz. Kérdez, vigasztal, megnyugtat, tájékoztat, ismerkedik, búcsúzkodik, — gyógyít.

Hihetetlen energia kell egy intézethez. Óriási munka lépést tartani tudományával, dolgozatokat írni, kongresszusokra készülni előadásra. Hozzáteszi mindehhez: munkatársaim segítségével.

Szerény emberként apró sikerekről beszél. Első helyen említi persze a nagyokat, azt, hogy kikerült a keze alól már megyei főorvos, kórházigazgató, járási főorvos, másik kórház igazgatója. Olyan orvosa még nem is volt, aki szakképzettséget ne szerzett volna. Öregedő fejjel egyre többet gondol az utánpótlásra.

Legnagyobb sikerként magát az intézetet említi. Büszke lehet rá, keznyomát viseli. És minden napra jut valami közéleti munka is. Fáradhatatlan szószólója, töretlen harcosa az egészségügynek. Nem elhivatottságból lett orvos, de ennél komolyabban talán nem lehet hivatásról beszélni.

— Ha azt hallom, hogy holnapután huszonöt anyja nem viheti gyermekét bölcsődébe, akkor még aznap indulnom kell. Utána járok, mert embertelenség van mögötte...

ELMŰLT hatvanöt éves, de nem látszik fáradtnak. Felvidékiből lett alföldi. Ha pihenni akar, hegyek után vágyik, de Szentest említi legtöbbször.

Ő, aki megszámlálhatatlan panasz mellé szegődött önként, életre dédelgetett sok elvesztnéket hitt ügyet, teljes hittel mondja mégis: Jók az emberek. Mindig megértést tapasztaltam. Elveszett ügyek nincsenek, csak kishitű ügyintézők.

Sz. Lukács
Imre

Levelet kaptam külföldről, Ausztráliából. A feladó: Frank Bereczki Cf Cardo, Watheroo, W. A. 6513.

„Tisztelt Szerkesztő úr! Egy kérréssel fordulok Önhez. 1946—1952-ig, mint szegedi lakos a Dél-magyar olvasója voltam és ebben az időben Önök írtak a szikes tala; megmunkálásáról és vetéséről. Meg tudná Ön nekem mondani, mi eredményt értek el és hogyan? És mit vetettek bele és mi lett a termés? Egyszóval az egész munkaműveletről. Tudniillik akkor nem sokat törődtem vele, de most van alkalmam és lehetőségem, mert van földem, csak az a baj, hogy túl szikes és nem sok terem rajta. Kevés zab és lóhere, ami csak takarmánynak jó.

Ha Önnek nincs elég ideje vagy nem bírja megírni, meg tudná írni egy vezető gazdának a címét, aki tudna nekem segíteni és tudnánk eszmecsereit csinálni. Persze ez a táj és föld más, mint odahaza, de a szikes talaj itt is ugyanaz és kevés eső. Tisztelettel Frank Bereczki.”

Micsoda erő a szülőföld, a táj, az otthon. Évtizedek múlva is visszaparancsol, legalábbis gondolatban, embereket életre elkísér. Pedig Mister Bereczkinek nem lehetnek legszebb emlékei a szegedi táj mezőgazdaságáról. El-múltak a muszáj-idők. A muszáj-szövetkezetek kora is lejárt. Most kellene ismernie a mezőgazdasági nagyüzemeket, eredményüket ország-világ elismeri. Főlősleges ezt írnom, olvas Ön újságokat, szaklapokat, azokban fellelhető, mit fejlődött, mit profitál a magyar mezőgazdaság, közte szűkebb pátriánk, a szegedi táj. Gyümölcsöseinknek, borainknak nemcsak évtizedekkel, évszázadokkal ezelőtt volt jó híre, hanem napjainkban is. Sőt, Folytathatnánk a sort, a hizómarhával, a szalámmal, zöldségfélékkel, de csak egy konkrétumra utalunk, a magyar búza ismét megjelent a világpiacon, kezdi visszaszerezni régi nagy hírét, hegemoniáját.

Itt a homokvidéken, a szikeseken új gabonafajta, a triticales kezd hódítani. Egészen fiatal, de már kíváncsiak rá külföldön, nagy az érdeklődés, a visszhangja, egy magafajta farmer Kanadából, külön repülőgépen szállítottatott el mázsányi vetőmagot. Higgye el, nem jár rosszul vele. Mi ebből a tanulság? A gazdálkodáshoz, a jó gazdálkodáshoz nemcsak föld kell, s megfelelő termelőeszközök, hanem jó politika, jó közérzet, megfelelő közgazdasági hátterő. Nálunk manapság ez mind megtalálható.

Úgy írja Ön, valamelyik vezető gazdának a címét adjuk meg. Abban az értelemben, ahogy gondolja, nem él már ez a fogalom. Nincs vezető gazda. Azazhogy, mégis van. Mindenki, aki a termelőszövetkezetben munkálkodik, keresi kenyerét. Fordulhat bármelyik termelőszövetkezet vezetőjéhez, könnyen segít magán. S ami ennél is lényegesebb, tud is segíteni. Felkészült rá; megtanult élni a hatalomban, gazdálkodni a munkahelyén. Akármelyik beosztott agronómus, akármelyik szövetkezeti szakmunkás kapásból adhat szakmai tanácsot. Nyugodtan megfogadhatja.

Mister Bereczki! Örülök levelének. Ha azt írnám, mennyit fejlődött a magyar mezőgazdaság, a szegedi táj, s felsorolnám a tavalyi igen szép és tiszteletre méltó eredményeket, a rekord-eredményeket, az idei hősi küzdelmet az elemi csapással, akkor se érne bennünket olyan elismerés, olyan fényes elégtétel, mint az Ön levelével.

Elmondok néhány epizódot. Talán megérti. A hajdani egyéni paraszt — itt történt ebben a tájban, Rúzsán, akkoriban Önnek is kellett hallania — az istennek se akarta szérűjére, udvarába beengedni a cséplőgépet. Inkább robotolt napestig, hiába pörlekédtek vele fiait, bizonygatták, hajtogatták, mennyivel jobb a gép. Nem és nem. Amikor átvette a gazdálkodást a nagyobbik fiú, jött a masina. Az öregember elbűjt, felment a padlásra, onnan nézte, mit művel a gép. Szépén dolgozott, hiba nélkül. Elhúzatott a másik tanyába. Az öreg lejött a padlásról, odament az új élethez, markába merített a szép magokból, és szemrehányóan annyit mondott a fiainak: ugye, ugye már régen mondtam, hogy így csépeljünk.

Ez történt a szövetkezéssel is. Nemcsak a termelőeszközöket koncentrálták a parasztemberek, fejlettebb agro-, zootechnikai

MISTER BERECZKI!

módszerekkel gazdálkodnak, nagyobb beruházásokkal képesek a bővített újratermelésre, hanem a gondjaikat is megosztották. Az az ember, akinek sohasem sikerült élre kerülnie a gyümölcs-, szőlőtermesztésben, ezt mondja: miért nem csináltuk hamarabb? Hol tartanánk? Aki mintagazda volt, így vall: ilyet még én sem álmodhattam. Ez a szövetkezet. Nemcsak termelési társulás, termelési megvalósulás, hanem em-

beri beteljesülés, emberi boldogság is.

Nem akarok prédikálni. Ha nem akarja, úgysem érti. De nálunk a gazdálkodók már régen megoldották azokat a gondokat, amelyek Önt gyötrik. Közös boldogulnak, közösen élnek a lehetőségekkel, közösen kérnek a kenyérből. Ez a legjobban bevált gazdálkodási forma, módszer, hazánkban, itt a szegedi tájban és szerintem a világban is. Pedig tudja, itt igazán mostoha a föld, a környezet, a földművelő emberekhez. Mégis konjunktúrát tudtak teremteni, és soha, de soha a történelem folyamán nem boldogultak, nem éltek olyan szépen, mint napjainkban. Ez a forma történelmileg beigazolódt. Nemcsak hazánkban, máshol is. Mister Bereczki! Éljenek vele.

ÁRVÍZ UTCA TÁPÉN

A múlt beépül jelenünkbe és jövőnkbe is. A közelmúlt is.

Ósi falunk, Tápé régi házai között a belvíz kezdte a tizedelést tavasz elején, a gátak közé kényszerített tiszai áradásnak diszkisérő adó fakadóvízei pedig öreg házak teljes sorát áztatták szét. A Tisza sort régi utcanevek közé írhatja a honismereti szakkor.

Az elmúlt házak még használható darabjai a falu tulsú szélére kerültek. Ami még jó, az bekerül az új házba, ha ez a rang túlságosan nagy megtiszteltetés számára, akkor istállóba, tyúkólakba szolgál még egy darabig.

Hetvennégy családnak okozott azonnali gondot az egymásba kapaszkodó két veszedelem. Nincs bátorságunk a méreteket összevetni sem a szabolcsi pusztítással, de a hajléktalanná vált családoknak közös a sorsa.

Tragédia lenne ez, ha minden ember magára volna utalva. Elszaporodnának a bódék, fészek, legfőljebb feltéteji kis házak épülhetnének véget nem érő ideiglenességgel. Kinek futná többre saját erőből?

Sok községünk példát vehetne Tápéről. Azok is, akiket hasonló veszedelem soha nem fenyegetett. A segítséget, tettekkésziséget, gyors elhatározást és az apró dolgok alapos végig gondolását lehetne eltanulni tőlük.

Szerencsére kéznél volt egy csomó házhely, árusításra várt mind. Ebből csak félre kellett tenni 74-et, illetve szétosztani azonnal. Igaz, hogy az első hetekben nem tud hozzákezdeni senki, emiatt ráérték volna lassabban is. De a csapás akkor kezd elviselhetetlenné válni, ha nem látjuk a kiutat. Aki megtudta, hová kerül majd az új háza, sokszor ugyan sirva, először tiltakozva, azután némileg megnyugodva hozzájárult, hogy megroggyant, régi viskóját szétbontsák.

Új negyed épül majd Tápén. Villany kellene? A DÁV rögtön felajánlotta, hogy soronkívül segít. Járda nélkül sárba süppednének az új házak is. Júliusban megkezdik az építést, és lépésről lépésre követik vele a házak sorát. A vízvezeték már elindult kifelé, hogy az építkezésnél már ott legyen.

A telek ingyenes, a kis halász-

portáknak sokszor duplája, háromszoros. A közművesítési térítésről ezután dönt még majd a tanácsülés, de ez a várakozás nem hátráltatja a munkát. A megyei tervezőiroda hét tervet ajánlott rögtön az új házak leendő tulajdonosainak. A tervért sem kell fizetni, azért sem, hogy a helyszínen elvégzik a szükséges korrekciót — adaptálják a terveket. A hármas számú tervterv tetszik legjobban az érdekelteknek. Két szoba, fürdő, szoba, konyha, kamra, terasz, külön padlásfeljáró kerül a mostanában divatos sátoztető alá. A vályogot valóban számúzik a melléképületekbe.

Ismét mondhatjuk a szerencsét. Szerencsére itt van a Tiszatáj Tsz szénporos téglaegetője. Csak a vízkárosultak házaihoz égetik itt a téglát addig, amíg erre szükség van.

Szép ez a jól szervezett buzgalom. Elgondolni is rossz, mi lenne enélkül. Tudunk kell ugyanis, hogy kevés fiatal családlakóházát bántotta a víz. Öreges lakták leginkább a Tisza sort, a faluban átázott többi házat is, öregek a rossz tanyák lakói is. Mihez kezdenének ők egyedül?

A kamatmentes építési kölcsön fogalma már közismert. Választhatnak az emberek az építési ajánlatokból is. Ha vállalkozókra bízzák, csak a kulcsot kell átvenniük. (Remélhető, hogy a közreműködő vállalatok számláinál méltányosság vezet a ceruzát.) Segítségét kérhetnek a szövetkezet tagjai a Tiszatájától is. Anyagellátáshoz fuvarral, az építésben brigádjával és műszaki felügyelettel segít készségesen. Aki családi összefogással könynyebben boldogul, igyekezete csak támogatásra találhat a hivatalok részéről is.

Rendezett, szép negyede lesz Tápénak a kényszermegoldások helyett. Hogy a kiülő látszat se csaljon meg senkit, a Beszterce, Alkotmány és Béke utcát összekapcsoló negyedik új utcának az Árvíz nevet adták. Figyelmeztessen majd az utókor hetvennégy család idei veszedelmét.

Ahogy a tervekből látszik, remélhető, hogy a vész emléke mellett szép összefogás, nagyszerű példa jelképe is lesz ez az utca.

H. D.

Cs. Pataj
Mihály

PÁRNATÁNC

